

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyszó küldemények intéződik: n.-kállói utca Textorisz-ház.

Bermentetlen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

A kéziratok nem adhatók vissza.

Kiadó-hivatal,

hová az előfizetési pénzek, a lapha számtal hirdetések és felszólamlások küldendők: Nagytér 136. sz. a.

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap. 229

Megjelenik minden vasárnapon.

Hirdetési díjak:

Minden 5 hasabos petti-sor egyszeri hirdetésnél 5 kr. többszörinél 4 kr.
Tartalommal hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.

Minden egyes beiktatás után kincstárilleték 30 kr.

A nyilt-terben minden három hasabos garmond-sor díja 20 kr.
Az előfizetők, a hirdetések megszámlálásánál, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési felhívás!

Midőn a „Szabolcsot” életre hívtuk, kijelöltük az álláspontot, melyet elfoglalni akartunk e megyében, rámutattunk a célra, mely felé törekedni feladatunk volt.

Azóta egy egész év tölt le. Megközelítettük-e a kitűzött célt és mennyiben; — mennyiben oldottuk meg feladatunkat: azt e lapok olvasóira s az ügy barátaira bizzuk. Mi részünkről lelki megnyugvással tekintünk vissza a befutott tételre, s nincs okunk pirulni a múltért.

Erősen meg vagyunk győződve, hogy a jövő miatt sem leend okunk pirulni.

Lapunk iránya, marad az eddigi; csak erőnket és munkásságunkat fogjuk fokozni: hogy a nagy célt mindinkább megközelíthessük.

Kérjük e nemes megye lelkes fiait és leányait, támogassanak nemes törekvéstünkben továbbra is.

Az érdek közös, a siker mindyájunké. Az előfizetési feltételek maradnak. Előfizetheti egész évre 4, félévre 2, negyedévre 1 forintjával, mely még mindig t. Krasznay Gábor urhoz küldendő be.

Magunkat és az ügyet barátaink és pártolónk szíves figyelmébe ajánlván, maradtunk kitűnő tisztelettel

Nyiregyházán, decz. 22. 1872.

A szerkesztőség. A lapkiadó-társulat.

Az év elején.

Egy évvel ismét több van hátunk megett. Egy évvel tehát ismét idősebbek vagyunk. Vajjon dicsekedhetünk-e egyszer-mind azzal is, hogy jobbak, nemesebbek és okultabbak lettünk? E kérdésre megfelelnek majd ez évben véghezviendő tetteink.

Igen, egy évvel közelebb vagyunk azon időponthoz, azon nagy térbeli határhoz, hol megszűnik minden; „kihál az élet és a gondolat; megbénul a test és akarat munkás ereje.”

Egy év, így kimondva, vajmi csekélység; de mily óriási időköz az akkor, ha azt nem emberi hivatásunk szerint, nem nemes tettekben, hanem hivalkodásban, a társadalom emelése helyett, annak megrontásában, elkorosításában s a közügyek felvirágoztatása helyett, az egyenlenség gyújtó tűzének élesztésében töltjük. Oh egy csekély évről elpazarlása, sokszor kipótolhatlan őrít-hagy maga után, melyet évtizedek szorgalma sem tölt be.

Valóban, ha komolyan átgondoljuk, hogy az idő mily drága, hogy minden óra, minden perc, melyet télettségben töltünk el, mily hátrányára van az emberiségnek, a társadalomnak s a nemzeti jólétnek; míg elenben ha az időt okosan használjuk s az által az anyagi és szellemi jólét emelését a nemzeti közvagyonosodás, irodalom és műveltség fejlődését s a népnevelést mozdítjuk elő: lehetetlen, hogy minden honpolgár, ha csak némi hivatást is érez magában, ne si-

essen rövid életét idővesen, hasznosan leélni, illetőleg felhasználni, hogy így azután emberi kötelességeinek a lehető legjobban megfelelhessen.

Igyekezünk tehát az időt, vagyis az életet úgy beosztani, hogy míg egyrészt az egyéni jólétet emeljük, másrészt a társadalom gépezetét is tolytonos mozgásban tartjuk: hogy úgy egyéni, mint emberi tisztünket betölthessük.

Tegyük, munkálkodjunk, míg van időnk. Tegyük napjainkat minél szebbé és boldogabbá. Ne rettenjünk vissza az áldozatoktól, miket magunkért és a társadalomért mindnyájunknak hozni kell az oltárra.

A társadalmi haladás és anyagi jólét biztosítása, anyagi erő, áldozatokat kíván. Ide pedig szellemi erődés, nemes szív és lélek szükségeltetik. Csak így lehetünk képesek felfogni igazságát annak, hogy minden fillér, mely a közjólét és szellemi haladás oltárára hozatik, oly töké, mely a kamatot biztosan meghozandja.

Mind ezt pedig leginkább a népnevelés által lehet legbiztosabban elérni. Középszerű lelkek, sohasem képesek nagy tettekre. Durva lélektől hiában várnánk nemes tetteket. A gyémánt csiszolás által nyeri becsét; az emberi lélek akkor nemesedik, ha abban a tiszta érzelmeknek s nemesebb törekvéseknek magvait hintjük el.

Ekép gyógyulnak be, az idő által ejtett sebek a társadalom kebelén; így lesznek kis nemzetek nagygyá, kis városok virágzókká.

Vessünk pár pillantást a múlt év lefolytoltott arcára. Mit látunk azon? Sok, igen sok hibát, tévedést és könyűt. Ott látjuk a szeretetlenséget, mely még mindig távol tartja egymástól az embereket; a politikai álláspont téves felfogásából kifolyt türelmetlenséget és bizalmatlanságot; az önhasonlóságot; a hivalkodást; a felületességét mindenütt; az anyagiágérti rajongást stb. Szóval, oly szomorú arezulata van a múlt évről, melyről nagyon elmondhatjuk, hogy nem tartozik boldogabb éveink közé.

De azért ne vessünk sirjára követ. Ha általánosságban nem is számíthatjuk a múlt évet boldog éveink közé: el kell ismernünk róla, hogy itt-ott mégis találkoztunk oly társadalmi mozzanatokkal, melyek haladást jeleznek.

Adja ég, hogy ez újév gazdagon pótolja a múlt hiányait, s kívánom, boldogabb legyen a már sirba szállott évről. —y.—

A rétköz és érdekei.

(Vége)

V.

Jóléhet az egyesített nyírvizeknek egy tömegbeni lecsapolása mellett, sok előny szél; mégis lehet, hogy a Demecser-Kemecse között levő magaslatok átmettszése és kikerülése sok, talán leküzdhetetlen akadályokkal járna s korlátolt erőnket túlhaladó

összegekbe kerülne, miért is nem lesz felesleges a második tervvel foglalkoznunk.

A második tervhez általánosságban csak annyit jegyzek meg, hogy az egyes nyíri erőknek a főcsatornával leendő összeköttetésüknel, az egyenes vonalakról, melyek különben papíronon oly jól vezik ki magukat, teljesen le kell mondanunk; a hasonszenvi gyógyimód mindenütt inkább ajánlható, mint vizszabályozásoknál. Nem összehozni, de isolálni akarjuk mi árterünket a beömlő nyírvizektől; mit azonban el nem érünk, ha a berkeszi eret a Kárásztón végig a Vereshegy tavával, a demecseri eret a Nagytóval, a kemecsei eret a Regezinnel, a kótaji eret pedig a Gát réjtén végig a Szörénnyel kötjük össze. Szóval nem érünk célt, ha a nyírvizeket legmélyebb rétegeinkben végig akarjuk vezetni, ha csak a kanálisok oldalait betonnal ki nem rakjuk, s óriási töltésekkel el nem látjuk.

Általánosságban megjegyzem még az ármedrekre s a tervezett főcsatorna körül-töltésére nézve, hogy ármedreknek csak oly töfenekeket vélek elkészítendőkné, melyek a főcsatorna, vagy valamely nyíri kanális által érintettek; mivel ezek ily helyeken szilárd partokkal el nem láthatók levén, az egész tó körül-töltésése válnék szükségessé; a főcsatorna töltésését hasonlóul csak ott gondolnám szükségesnek, hol az régi eretek vagy mélyedéseken vonul át.

Ezeknek előrebocsátása után, s eltekintve az ajaki ér és a Kis-Várda vidéki apróbb vízfolyások szabályozásától, melyeknek a főcsatornával rendes összeköttetésük anélkül is biztosítva van, átterek a gégyény-demecseri határon beömlő nyírvizekre, melyek bizonyára első sorban érdemlik meg kiváló figyelmünket.

Mint már a fentebb körülírt nyíri recipiens-kanális tervezeténél, úgy ezuttal is ott kezdjük, hogy a gégyény-demecseri Bábolyt ármedernek minősítették; az ide beömlő nyírvizek vezettségének innen Demecser mellett el, Kék alá; Kék középet délfelel hagyva a Királytó délkeleti szegleténél, a kék-beztereczi ut nyugati oldalára, honnan mindezt a Királytava között haladva, s érintve, a Bőve északi sarkát s Beszterecz nyugati oldalát, beömlenék végre ezen kanális a Járát és Pap erét át a főcsatornába.

Ennél jóval kevesebb költséggel s biztosabb eredménnyel védhetjük meg árterünket a Kemecse mellett beömlő Malomér pusztításai ellen. A Malomér célszerű bevezetésére szolgáló vonal szembeötlő és egyedül. Ha nevezetesen az említett ért elvezetjük Kemecse keleti, aztán északi oldalán, keresztül a kemecse-halászi uton, onnan a Nagy-Bertén laposán, a Nagy-Bertén és Kis-Fertőbe, mely szikes fenékeket már a természet maga is kitűnő ármedreknek kvalifikált, s innen közvetlen Nagy-Halászi alatt el a kistisza-hidhoz vezető töltés melletti kész kanálisát a Kis-Tisza főcsatornába: megmentettük árterünket s közvetlen a Beszter-

recz, Rád, Megyer és halászi határokat, a Malomér pusztításai ellenében épügy, mint ahogy a fentebbi művelet által elvontuk a berkeszi és demecseri erek vizét a domb-rádi, pátróhai, gégyényi, kéki és demecseri rétfenekektől.

Nem nehezebb ennél a kótáji ér szabályozása sem. Veleményem szerint, ha ezen eret elvezetjük Kótajon keresztül a Piritó tavába s innen mindenütt azon vonalon, melyen fentebb a nagy nyíri kanális létesítését terveztük a Palocsa és Szárd tavakba, a nagy tiltóval egyenes összeköttetésben levő ármedrekbe: megmentettük a halászi, kótáji, ibrányai és búlyi határokat a nyírvíz közvetlen befolyásától.

Részemről ajánlom e hármas nyírvíz-kanális tervezését annál is inkább, mivel ehaz igen könnyű volna egy egészséges becsatornázási terv alkalmazása.

Ezek után nem volna egyéb hátra, mint a szükséges költségek kérdése. Igaz, hogy ez igen népszerű kérdés, de mind-egy; mondjuk ki bátran, hogy a nyírvízek kellő szabályozása s a becsatornázás keresztülvételé igen sok pénzbe, talán száz-ezerekbe fog kerülni. De ezért ne hátráljunk; kezdjük meg a munkát még e tél folytán; mert biz' ideje lenne amphibiális tengődésünkkel valahára kibontakozni.

Az akarat azonban még nem elégséges; tehetségünk magunkat megmenteni pedig csak úgy leend, ha az állam irányunkba méltányos lesz. Ha az ártéri birto-nyoknak tiszaszabályozási költséget s ezenfelül állam adót is kellend fizetni, a nyírvíz szabályozására s becsatornázásra nem fog jutni pénz. Az államnak kötelessége lett volna egy ily szép s nagy tért saját erejéből adóképessé tenni; ha az adóképésítést reánk bízta, méltányos lenne bevárni, míg szabályozásunk ténynyé válik.

Ezek lennének rövid kivonatban néze-tem a rétköz szabályozása tárgyában. Ha tudomány, bővebb szakismeret és tapasztalat lesznek bírám, ítéletüktől nem félek; méltányosak lesznek, s jóakaratomat vetendik a könnyebb mérlegbe; de egytől félek, s ez: ha közleményem csak pusztá-ban elhangzott szó maradna.

Kallay András.

A „Szaboles“ tárczája.

Újvi tárczalevél.

Sajnálom, hogy előbb nem jutott eszembe, tárczacsikket írni. Például Sylvester-estéjén, vagy újvi napján. Hiába, olyan megszokott dolog már az új-estendő, hogy maholnap egymásnak boldog újvet kívánni is feleslegesnek fogjuk tartani — a tárczacsik-keg még mindig előrökölnek egy esomó phrázissal az ó-és újév tisztességére, s most én sem vagyok olyan hangulatban, hogy egyiket phrázis ne jöjjön tollam alá.

E célra legjobb volna a tárczairólak III. Rich-ard érzületével bírnai, aki a férj ravatalánál megkéri a nő kezét, s ir és szerelmet vall. Itt is meg kell siratni az ó évet és azután sirjára dalolva kótni koszorút. Mint mindenütt az életben, itt is összekerül a könyv az örömmel, denique nekünk sirni kell és nevetni, Hera-clitus és Democritus szerepét adni egyszerre, mert ezt már úgy hozza magával az élet szinpadán való má-kedveloskodés!

Michel Berend ezt másképen mondotta:

„Ich liebe mich und sterbe.“

De ha én öt utánozni akartam volna, amilyen malhe-urós vagyok a kifejezésekben, miután mikor a bánatos-akárom adni, rendszeren nevetésges vagyok, s mikor vig-akarok lenni, ekolomolyok mellettem még az is, ake-nek karácson első napján húzták ki nyero számjait — ezt bizonyára megfordítva mondtam volna:

„Ich sterbe und liebe mich.“

Ámbar nincs helyzönyitva, hogy ez helytelen mon-ás leendene. Nem tudjuk, az életben nevetünk-e töb-bet, vagy maga a halál sem egyeb, mint egy végtelen tragi-comicus grimace-csinálás az élet boldogság után, amely-ottzigen magunkat fog el a nevető görög, hogy egyhamar magunkhoz sem jöhötnék. A halottak 75% kának ugys mosolygó arca van a terítón, s ha az emberek, legalább igen sokan, olyan lecsukott szájjal járnak, úgy a életben is kétségkívül kijönne e percent vagy legalább több mosolygó arcot látánk, mint így,

„A nyiregyházi tisztújításhoz“

ezimű, e lapok 51-ik számában megjelent czikk, taglalás alá véve az e tárgyban nyilatkozott két ellenkező nézetű „czikkező“ kiindulási irányát; az első czikkezőre nézve megjegyzi, „hogy az azon hátsó gondolat-nak nyitott ajtót, illetőleg azon elvet állította fel, meglehet, hogy akarata nélkül, miszerint a pártérdek, kizárja a város érdekét.

„Czikkező“ őszintén és minden „hátsó gondolat nélkül“ bevallja, hogy egyenesen ezen elvből indult ki, „miszerint a pártér-dek kizárja a város érdekét.“ Mert

1) Ugy van meggyőződve, hogy két párt férfiai közül, mindig sokkal nagyobb a választás, mint akár az egyik, akár a másik pártból külön és egyenkint. Ezt csak az elfogultság tagadhatja.

2) Mert tudna felmutatni a most be-töltendő tisztviselői helyek között olymokat, melyeket jelenleg, a város érdekében, bizton csak a jobboldalról vett jelöltek által tölthetni be.

3) Mert nem akarja senki előtt elzárni az utat, legyen az jobb- vagy baloldali, hogy tehetségeit, tapasztalatait, s talán már eddig is szerzett érdemeit, mind saját egyéni és családi érdeke, mind a város és közjó ér-dekében, ne érvényesíthesse.

4) Mert ohajtja, hogy ez alkalommal tér nyitassék a pártok kölcsönös kibékülé-sére, úgy a családok, valamint a „város“ ér-dekében is; erősen meg levén arról győ-ződve, hogy a balpárt Nyiregyházán most már oly erős alapon áll, miszerint nincs többé oka, azt a jövő tekintetében féltetni, és oly áron, aminőt a másik „czikkező“ ki-ván, azt magának biztosítani akarni.

Teljes meggyőződés szerent, a bal-párt jobbat nem cselekedhetett, mint midőn ez ügyben tartott igen népes első értekezle-tében kimondotta: hogy fenntartva magának az első három helyet, melyeket befolyásá-nak biztosítása tekintetéből, saját pártbeli jelöltjeivel kíván betölteni, a többire nézve nem ragaszkodik kizárólag saját pártjához, hanem a jobboldal jelöltjeit sem kívánja ki-zárni; azonban két hasonló képességű jelölt között, mégis előnyt adva saját emberének.

mikor sokszor azon is el kell szomorodnunk, amit mások saját mulatságukra beszélnek.

A szó egyáltalán több embert komolyít el, mint vidámmá tesz. Ami onnét származik, mert jobban szeretünk másokat megbántani, mint megörvendeztetni, s rendszeren azok szoktak legmelyebben bántani és meg-szorítani, akiket előbb a bizalom legnagyobb gyö-nyöirevel illemtünk el.

Valóságos életbölcselmi gondolatok! Mintha nem is a „Szaboles“ t. olvasónak akartam volna boldog újvet kívánni, hanem persna mondsókat írni. Ha tová-bb folytatom e bölcselkedést, eléfelek minden szót s így a szándékolt újvi gratulációt is, meg azt is, am lyet nekem mondtak, pedig az ismeretlen, idegen embereket rendszeren csak a különféle rendű és rangú ki-és bejárók szokták felköszönteni — pénzért, s a pénzen vett jókívánatokat lassabban szokta eléfedeni az ember.

Eből azonban nem következik, hogy amit feledni nem akarunk, pénz adunk érte, mert sokszor az in-gyent még tovább melegengetjük. Az első szerelem rendszeren ingyenbe szokott esni s azt még akkor is alig tudjuk feledni, mikor később kedvesünknek igazán vel-jeskedni mondan: hogy csak öt és egyedül szerettük!

Ime! elérünk az ifjú szív legragyóbb napjához — a szerelemhez is, mely később azonban oly szerepet játszik a szíven, mint egy quodlibet-kép a szoba falán, melyben a komoly, vig és nevetésges alakok egymás mellé szoktak állítani, s rendszeren hátul áll a falon. Legjobban teszi azért mindenesetre, aki e képhez legkülönbözőbb alakokat és episdókat gyűjt, mert ha egyebütt, itt is áll, hogy a változatosság gyö-nyörködtet.

E változatosság legnagyobb mértékben az aggle-gyenek szívében uralkodhatik. Az agglegyének zivile nem is egyeb, mint egy szerelmi históriából álló quod-libet-kép, de azért a gyönyöröztető, melyet a válto-zatosság nyújthat számunkra, egyáltalán nem irizelhetik, akinek a családi élet egyhangy, de boldogságolt népes képe mosolygó. Hiszen az ablaktáblák jégvirányja is elég változatos, de ha meggondoljuk, hogy az aggle-gyűni élét virágai e jégvirágokhoz nagyon hasonlítanak, s hogy az ő didergő szívének ablakairól e jégvirágo-

Ennyit megjegyezni, mind önmagam, mind az ügy iránti kötelességemnek tar-tottam.

B. J.

CSEVEGÉSEK.

Károly: Te pajtás! Mondd csak, miért nem fagnak be az idén a vizek úgy, mint más években szokott?

Lajos: Miért? És épen te kérdezed ezt? Ugyan mond csak: miképen uszhatnál akkor te az — adó-ságban?

Károly: Az igaz. Az idei tél tehát az adó-sok tele.

Kisleány: Édes mama! Mit kért tegnap este a szinpadon az a szép bicsei atól az úri hölgytől oly édes hangon? En nem tudok oly kosvív lenni, mint az a nő volt. Ugy-e mama, jól ténne?

Mama: Mindenesetre. A jótkönység legszebb erőnye a szívnek. Azért mégsem tanácsos mindent tel-jesíteni, mire felkérnek benoeket. Elvesztené ekor a jó-tétemény valódi becsét.

Kisleány: Te mindig más beszélsz mama; so-hasem arra felelsz, amit kérdezek.

Chataubriand azt mondja a nőkről: „Nő nélkül az ember durva, darabos és rideg volna; ismeretlen lenne előtte a kellem, mely egyedül a szerelem moso-lyában található fel.“ Chataubriandnak igaza volt. Külö-nös mégis, hogy ő a világot sem kért volna e moso-lyból.

ÚJDONSÁGOK.

— A „Szaboles“ másodikévi folyamának jelen első számát, minden eddigi előfizetőnknek megküldjük, és ezenel tisztelettel felkérjük, méltóztassanak a lap elfogadásával tudunkra adni azt, hogy ezidén is előfizetőink szándéko-znak lenni; a lap visszaküldésével pedig azt, hogy megszűntek a „Szaboles“-ot partolni. Mi meg vagyunk győződve, hogy ilyen igen kevés akad; sőtinkább igyekezni fogják szerény, de nemes irányban haladó lapunkat körülükben melegen és hathatosan terjesztetni.

× A nyiregyházi városi tisztújítás, mint múlt számmunkban is jelezte volt, ekkor 9-edikén csak esüt-törökön fog megtartatni a „kisdédvő“ helyiségében. Mint halljuk, Krasznay Gábor polgármesterjelöltségét, a hozzákötött föltételek mellett, a balpárt elfogadta. A város polgármestere tehát valószínűleg Krasznay Gá-bor leend. Így legalább meg lesz mentve a párt és a város érdeke is egyaránt.

— Folyóhó 5-ikén esteli 10 és 11 óra közt, midőn a szini előadásnak vége lett, a selyem-utezűn egy szegény ember házikójáa kigyuladt. A szegény nap-zsamos-család fájdalomtól-e, vagy a meggyuladt anyag szárazságától, oly nagymérvű viláogság fejlődött ki, hogy első pillanatra északi fénynek lehetett képzeln. Hirszerent a házat irigy, gonosz kezek gyújtották volna fel, ami annál valószínűbb, mert a háznál egész nap nem volt tűz, s a házban épen a mellette levő kis közre eső vége gyuladt ki kívülről. Nem ártana, ha a hatóság szigorú nyomozatot rendelne el, a tüzeset ki-puhatólása körül. Egyuttal alkalmat veszünk a szegény szerencsétlen családot, városunk jobbműdű és nemesebb kehli lakosainak szeretetébe és szives pártolásába ajánlani.

kat a szerelem napjának sugárai nem olvasztják el többé — nem kívánatunk nekik jobbat ez újveben, minthogy jövire házasodjanak meg s akkor engedjen az ur nekik meg számos újvet elérni. Schiller is azt mondja:

Die Welt wird alt, u d wird wieder jung —
Der Menschenherz hofft immer Verbeserung.

S ezzel azt hiszem, legjobban megfelelek feltett zó-lomnak, ha a társadalom azon osztályának, t. i. az aggle-gyeneknek kívánok boldog újvet, akiknek ugys leg-kevesebben kívánok, vagy a pénzért áruít újvi gra-tulációkon kívül mást nem is kaptak. Akik pedig esa-ládtagjaikról voltak szerencsések jókívánatokat nyar-ol, azoknak kívánom, hogy az teljesüljön.

—

Szabolesi tárczalevelek.

VIII.

(A. B.) Szabolesmegye nevezetesebb családjairól fogunk szólni nem a jelenből; de még a múltból sem adhatunk teljes photographiákat, miért is már itt meg-jegyzzük, hogy ne várják tőlünk t. olvasónk egész nemzetiségű törzsek körvonalaizát, vagy a nemzetsé-ges lezarmazási tábláit, midőn csak a kezinkhöz jött adatokat egyszerűen „benutaini“ törekszünk, így zo-kás ez a társaságban is. Szép lányok közé tövévünk s valamely tisztos matróna szívére veszi ez újvet, egy kis „gyöngéd“ figyelmeztetésű „magasztalással“ bemutat benoeket a „pajkos társaságnak; s miután az „örvendek“ „és van szerencsém“ hivatalos hang — és tagjelölték kieserítettek, magunkra hagy, hogy — beszéljünk ma-gunkért. Nem tudjuk: vajjon szerencsés-e vagy szeren-csetlenség lesz-e adhatnánk, hogy a helyett, hogy mi beszélünk, őket beszélteszük; annyit azonban állithatunk, hogy meg fogják tenni azt a szolgálatot, melyet a társaság új „bemutatottjai“ szoktak teljesíteni. Nem a mi vétünk, ha többre nem lesznek képesek. Tárcza-író nem járhat el a „tudós“ történelem módjára, ki ad-dig hajtja-hajítja, addig csürli-csavarga össze-(pápa-) szemelt adatait, meg épen ellenkezőjét fajza kisútni annak, amit a laikus olvasó várlottatí vala. Nőle ez,

* **A művelt világ** egy bölcsöt fog ma körül, epedő tekintettel s vágyaló csünyge, a bölcsöben fekvő lefátyolozott arca csecsemő nosolygó arczán. Zartok, sziszerek várnak enyhülést és boldogságot a kisdétől, kinek műveltség arca mindenkinél ígér valánit jót és üdvöt. Az alvó gyermeknek arcáról ítélve, igen szép álma lehet. Adja a Gondviselés, hogy ez álom szép és dícső legyen, és hogy minden részletében beteljesedjék! De hisz' nem is lehet az máskép. Az angyalok az egycikkelt társalgóval, mennyei dolgokról: csakis üdvösről, boldogságról álmodhatnak. Vajjon mit álmodhat a magyarok hazájáról? Minő sors várakozik rá? Majd megtudjuk, ha felébred s a napieseményekben elmondja álmát és a következmények felmutatják a valót. Mondjuk-e, hogy ez alvó csecsemő, e mosolygó álmódó gyermek: az újév, melytől annyi fűző kebel és lélek vár enyhülést és boldogságot?

** **Rakamaz és vidékéről** az a hír terjedt el a napokban, hogy a kolera ott nagyban dióhög. A megyei alispán szigorú rendeletet bocsátott ki a megyei orvos urakhoz, minnek következtében a megyét főorvos nr is elment a helyszínére. Örömmel tapasztalta azonban, hogy az ottani halál és betegségek esetek közt, mely körül-bőlül 20—22-re tehető, 15 szivabjában halt el. Nagyból volt a félelem, mint a baj. Az orvos urak által kifejtett buzgalom azonban, igen kedves befolyással volt a vidék lakosságára nézve. Egész határozottsággal mondhatjuk, hogy Szabolcsmegegyében csak igen szörvénysan jelenik meg egy-egy kolera-eset, melyet inkább a félelem tesz naggyá, mint a valóság.

— **A nyiregyházi 'Takarékmagtar'-egylet'** élén álló tisztviselők ellen igen keserű hangon tartott czikk felszók asztalunkon. Mielőtt azonban azt közzétennénk, figyelmeztetjük az illető intéző urat, sziveskedjenek a kérdéses egyelet érdekében, mielőbb közöltesd tartani és a kedélyeket, a szükséges intézkedések megtétele által, a leggyorsabbán megnyugtati: nehogy a kellemetlenségek az „Szabolcs”-ot vándjalk az illető urak, kiknek éppen oly tisztelői vagyunk, mint a felszólalóknak.

— **A nyiregyházi dalárda,** mint hírlík, a városi tisztviselők, a műkedvelői társulat példájára, azonnal szervezkedik, és pedig egészen új alakpon. Üdvözljük a nemes buzgalmat. Halljuk, hogy az urali osztály ifjai is szándékoznak belépni az unjon alakulandó dalárdába. Eljenek!

S Z I N H Á Z.

Műkedvelői előadások.

Szokatlan és pedig nagy foba vádjuk fejszékelt, midőn a műkedvelői előadásokról akarunk referálni. Általános bevett szokás s elfogadott nézet, hogy a műkedvelőket nem lehet bírni. Mi részünkről nem fogadjuk el és nem írjuk alá e tételt. Aki a közönség elé lép, arról, illetőleg műkedvelőitől stíletet mondani, nem csak lehet, deőt kell; akár az eszközt magát, akár a kitűzött czélt tekintjük. Csak azon álláspontot kell az illető előadónak kijelölnie s folyvást azon mozognia, amelyet a műkedvelők fellépésének megtámasztási elfoglatnia kell. A műkedvelői előadásokra ne a színházi kritikus, ne a pedáns aestheticus, ne a szárszálasagot Cato, s a kárákán is esemét kereső megorvaság mezején. Ezek maradjanak otthon, vagy menjenek thália hitvott papjait hallgatni. A műkedvelői előadásokra a szelid műbarát, a nemesebb társadalmi eszméknek szívből és lélekbeli hódoló udvarias egyén mezején, orrán a mindent rőzsaszín szegélybe foglaló élénzés szemüvegével, kelébben a nemes igyekvészetnek élisméro érzelmevel. A versenyt azonban, mint mindenütt,

már egy „szabaddalozott elmekőrőség” a tudósok híradalmában, s ellene nem érezzük magunkat hivatra e helyen küzdeni. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy egy másik hasonszerű ferdesség újra szemünkbe tűnjek. Tudósaink hozzáállnak nagy garral nemzetiségi társak, eszlári lejáralmazások, lexikonok és encyclopaediák szerkesztéséhez s minden újabb mű, mely e nemben érkezik, azt híreselti magáról, hogy ó a legjelentesebb és legteljesebb. Azt gondolta az ember, hogy Nagy Iván gyűjteményben, mely legutóbb (66) jelent meg, minden fölaltál, amit „szeme-szája” kíván: Csaldómia kell mert habár itt vagy Kerekgyártónál egyes családok genealogiája fűzeteket keresz igénybe, mások azt a tört sem kapják meg, mely előbbi összeállításuk után, is megilletné őket. Így a többi közt, a ki a Kisvárdai-nemzetiségről akar olvasni, azt egyará sornal fogadja Nagy Iván, pedig hiszen a Budai Ferenc magyar —, s Wagner Károly latin munkája már rendelkezésér állhatott. A levélárak meggyitják már búvárnak előtt, s néma iratnyalokból rég, elkezdtek beszélni! Vajjon mikor fogunk mi birni egy teljes nemtári kézikönyvet meg encyclopaediát!... De ideje lesz talán már dolgozunka térni. Mert éppen most emlegettük, pillantunk először is a Kisvárdai család történetébe. E nemzetiség Fényes Elek földírásában legutóbbi idő-kig, mint egyik szabolcsi nemes család szerepel. Nevet Kis-Várdától írja, jobb ezimerlelet pedig I. Leopoldtól nyeri, s rokon a Bátorayakkal, majd a Kállayakkal is megynék e két törsgyökös nemzetiségűek. Ősei a Guttkiedlek voltak, apai pedig P. Istvántól fogva jagegyezék föl évkönyveinkben. Közölök Aladár szabolcsi főispán volt 1459-ben. István pedig a híres kalocsai érsek, valamint Pál az esztergami érsek és királyi helytartó, kiemelkedő alakjai Magyarországnak történetének. E család egyéb birtokai mellett Kis-Várdát főnyotonosan bírta, de Martinuzzi bíbornok elfoglalta tőlök azt később, s csak 1552-ben adta vissza Várdai Mihálynak. Várdai Miklóssal, kinek leányán is magva szakadt, sirba szállt a család 1630-ban; de történeti emlékeink egy más hasonvén családról is, mely szintén egy megynékben falutól, Szakolytól Szakoly-vagy Szakoly-nak iratik, mind a Várdai-, mind a Bátoray-család atyafiságban állott. Budai Fe-

nyira, hogy oly vetések után, melyekről holdaként 8—10 köbél nehéz szemét méltán lehetett várni, alig 2—3 véka léha osza takaríthatott, mely semmire eredményt terhet sok helyen még az is fokozta, hogy a szalmaszabonára részes takaró nem vállalkozott, hanem nagy költséggel paráspénzen kellett az aratást eszközöztetni.

Méltó tehát az aggodalom, ha a részben drága pénzen szerzett vetőmaggal bemagolt földön levő vetés ismét a pusztító rozsdá lepte meg, s tekintve az 1872-hez hasonló időjárás lehetőségét, mikor a növényi tenegések csak a december végén beállott fagyok szabtak latár, helyén van haladék nélkül eszmét cserélni a fenyegető veszélyre nézve.

Az hiszem, nem eszlódom, ha kijelentem, hogy a rozsdá és penész különösbben a meleg természetű föld talajba tett korai azon vetésekben mutatkozik leginkább, melyek — tekintettel a vetőmag silányságára — sürribben és nagyon korán eszközöltetvén, a szerfelett kedvező időjárással igen gazdagokká váltak, a földet kövér sáskák annyira elborítják, hogy az insalótól megakadályozva a légkör és vetési különben is megzokult földek közt paralyzáló közeget képeztek s így a penész és rozsdá képződésére szükséges pothatag, nyirkos és hívős légkörtéget előállítani segítették. Erősen hiszem, hogy so-nyámbb talajban, nem épen korai és nem sürri vetésekben a rozsdá és penész nem mutatkozik. Ha ez így van, ugy levegő circulatiónak kell utat nyitni, s egyszersmind mérsékelni a növények tenegését.

Helyesen eszelekedtek tehát nézetem szerint azok, kik a korai vetéseket, melyet ezek bujálkodni kezdetek legettették vagy kaszával megcsapaták, — s nem habozom kimondani, hogy jól tesznek azok is, kik gazd sürri vetéseiket megkaszálatták, bírkálk sertesékek megjáratták, illetőleg megerezte a boronák fogait megfogsallatták a vetéseket, sőt kével is barázdákat húznak bizonyos távolságban egymástól.

Különösen ajánlom pedig e fogasolást majdan tavaszkor.

Kétségen kívül az, hogy ezen évszokban a rozsdá távolról sem oly félelemtes, mint a tavasz vége felé, de tekintve a vetések bujaságával járó kipállást is, a fennebbi eljárás e tekintetben is hasznosnak ígérkezik s ez eljárás fogasoltságára még van idő. — Ki jobb és czészerübb eljárást tud, legyen szives közölni, senki sem veendi azt szivesebben mint én.

Erkövy Adolf.

Üzleti értesítés.

A nyiregyházi terménycarnakul jan. hó 4-én bejegyzett terménnyárak.

Piaczi ár	Kereskedési ár 100 köbélközre
Rozs 00—00 fontos	3.75—80
78—80	0.00—0.00
78—80	3.90—4.00
Baza	5.00—5.60
Árpa	2.30—2.40
Zab	1.20—2.5
Tengeri	2.90—3.00
Köles	2.80—2.85
Bab, tiszta fehér	3.80—3.85
Kipostarapezo	0.00—0.00
Lenmag	5.00—5.12
Gomborka	0.00—0.00
Kendermag	0.00—0.00
Mak	0.00—0.00
Napraforgóalj	18.00—19.00
Szeze 30 fokú magy. iteze	22

Felölös szerkesztő: K. Kmety István.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

Az őszi vetéseket veszély fenyegeti.

Mint hogy az őszi vetések alább jelzett veszélye, értesülések szerint, annár még nem tulveszélyes mértékben, határunkban is jelenik meg, körlhasznak váltúk kiténő nemzetgazdaságunk alább következő czikkét „Gazdasági lapok” után olvasóinkkal megismertetni.

Több readbeli tudósítás érkezett hozzám arról, hogy az őszi vetéseket erős és kárteköny rozsdá lepte meg, helyenként penész mutatkozik, s nagy részben tultergésben sinlőnek a kellőnél gazdagabb őszi vetések.

A sik földön épen a folyó évben tette tönkre a rozsdá a legtöbbet ígéro búzáikat és rozsoakat, oly any-

renz három öst említi a 13-ik századból, Istvánt, Félixet és Hodost, kiknek irvadikai nevezetes szerepe-hivata, Szokoly Peter a Hunyadiak korában Macsó bírá és tenesi főispán, seregével hatalmas gátja a, mindinkább előnyomuló török eszlódnak. Fia, László, eszlári püspök s egyik tagja azon küldöttségnek, mely 1470-ben Ulászlót királyiá hivta meg Magyarországra. Később pálos rendi szerzetes-csuhát öltött, de Ulászló által a kalocsai érsekséggel jutalmaztatott, mit ugyan vonatkozó elfogadni dacára, hogy egyik nyomosabb tekintély volt a kormány szemében is. Szokoly Peter másik két fia is kitünő hazafi volt, András szörényi, Albert mándorfehérvári bírá...

A Kállay-család lejáralmazási tábláját már Nagy Iván adja teljesen, ugylátszik, közvetlen szerzett adatok nyomán. A Kállayak, kiknek első tudható öszi, II. András és IV. Béla idejében tünik elő. Nagy Kálló városi, honnan magokat nevezik, emlekezett meghaladó öt óta bíriák, s minután az 108 ós nemzetiség egyikétől, a „Bok — Semjén”-ekről erednek, bihető, hogy már a honfoglalás idejében, a legelső birtokos-tárlók kezükre került e város. Az első Kállayak Kun László király meghittjeül említtetnek. E királyunknak egy okmányát közli Szirmay, melyben a szatmárnemegyét nemeseiket az első Kállaynak, Mihálynak zászló-jához rendelé, hogy az őt háborgató kunok ellen neki segítségére lennének. Inentül kezdve folyton legelő-kelőbb családunkkal lépven rokonságra s régi fényű újabb diszkekkel növelve mind a társas — mind a közelet terén egész napjainkig nagyban szerepel a család s ma két ága ismeretes az orosi vonal, mely XII Jánostól, s a napkori vonal, mely IV Ferenczét származtatja magat.

Megemlékezünk még pár rövid vonásban a Gencsey, Jármí- és Ibrányi-csaladokról, mint melyek nemcsak hogy törzsoköz lakói Szabolcsvármegyékben, a közügyekben itt-ott intéző szerepet is visznek. A Gencseyek a szatmárnemegyét Gencséről származnak, s ma már ismert nevek Szabolcs-, Szatmár- és Borsodban is; családjokról az a nevezetes foglyozgényi való van, hogy 1514-ben a Dózsa-féle lázadásban ő is résztvettek, a miért Ulászló király birtokaitak Báthori Andrásnak adományozta. A Jármíak szintén a szatmárnemgyei

„Jármí”-től nevezetnek s el vannak terjedve nemcsak Szabolcsban, de Szatmárban és Erdélyben is. Az Ibrányiak, kik előnevüket Vajától írják, egy előkelő török basából, Ibrahímtól vezetik le eredetüket s régiidőtől bíriák Ibrányt, honnan második prédikatumokat élveztek Rokonságha jónán a Lónyai, B. Vécsey, gr. Klobuszky, Bornemisza, Dóczy, Kállay stb. nemzetiségűek, különösbben Szabolcs és Szatmárnemgyében virágznak.

Az említettek közül még egy családról óhajunk szólni, mely a Várdaik, és Kállayak módjára szintén egy mezenékbeli helysétől veszi származását s ma már több ágra és vonalra szakadozván, hazánkban több vidéken el van terjedve, mindazáltal ösi földjéhez, Szabolcsához egyrészt most is hiven ragaszkodik. Ez a Vay-család származéka a legelső időkben is szereplő Vay-nemzetiségnek s földes ura kezdetül Vajnékn, mely részünt az ő nevéllk részünt más országos eseményekkel (pl. a Rákóczy találkozására Pálffy Jánossal) összefüggésben nem egyszer említett évkönyveinkben. Eleik Zsigmond király alatt is vitézkedtek, mindenkor nyomatóköz szerepe voltak hivata.

Egy messzajózó családból sok minden féle hasznos tagja kerülhet ki az emberiségnek. Hallottam oly családról, mely a legellentesebb irányzatú osztályunk, nevelte gyermekeit. Egy leányból agg szűz lett és mindig tubikolt, a másik pedig férjhez ment és szarvakalt meg papucsesal foglalkozott; egy fiúból kántor lett és kidudolta a világhöl végkép azokat a szerencsétleneket, kiket orvos-bátyja csupa jókaratból az át-ítkülözött abba a sajtásdoss országba, melyről csak az isten tudja, hogy volt-e, van-e, nincs-e, lesz-e, mert a sok pap meg a sok philosophus annyit rágódotl már rajta, hogy kétségek kell eszmék épése fölött. Háttémet hadartuk mindezeket össze? Csak azért, hogy lássuk a foglalkozások és üzletek különbségét a kiterjedt családok ivadékaiban, s hogy elmondhassuk, miként a Vayak sem hagyják kitenni magukon, mert ha egy érdemű főispán vagy egy általánosan tisztelt koronaorv származott családjukból; nem hiányzik ma már egy különben épen derék — asztaltánczoltató ma.

HIRDETÉSEK.

Előleges jelentés.

NEMZ. MÚLOVARDA
Nyiregyházán.

Dupszky Ferencz
nemzeti
múlovar-szinköre
(CIRCUS.)

Külföldre való átutazásom alkalmából bítorkodom a n. é. közönségnek jelenteni, miszerint **25 személy és 15 legnemesebb fajú lóból álló múlovar-társasággal** Nyiregyházán, a magasabb műlovaslási, lóidomítási, testgyakorlati, kötélháncs és némajáték (szinpadon) köréből mutatványaimat jövő 1873-ik évi január 8- vagy 9-én a nagyvendéglő udvarán álló szinkörben megkezdendem. — Nem kimélném semmi költséget, hogy a n. é. közönségnek e téren meglegedést szerezsek, legyen szabad remélnem, előadásaimon való tömeges megjelenését, mit midőn kérek, vagyok mély tisztelettel.
Dupszky Ferencz, múlovarda igazg.

Árverési hirdetés!

A vásáros-naményi tiszai lúd és kisebb királyi haszonvételék 1873-ik évi január 9-én 6, vagy esetleg 3 órára, a V.-Naményban tartandó nyilvános árverésen berbeadhatnak. Az árverezni szándékozók 10% bánompénzzel ellátva ezennel meghívhatnak.
(3—3)

Ajánlkozás.

Egy jó házból való, kellő tanulmányokkal bíró 22 éves fiatal ember, nagyobb gazdálkodásban vagy iparüzletben mint könyvivő vagy irnok alkalmaztatni kíván.

Szives ajánlatokat elfogad e lap

szerkesztősége.

ELADÓ LOVAK.

Két, 16" marok magas hámos ló; az egyik fekete félvér angol kanca. Apja: Wilsford (kisbéri nevelés), 8 éves. A másik pej kanca. Apja: Elbedavy. 6 éves. Jó ügetők. — Ára a kettőnek: 1200 forint.

WISKEY

apja: Davenport; anyja: Wiskey; telivér angol kanca, 9 éves. Hibátlan. Belovagolt dámaló, Kárász-féle nevelés, 15" marok magas. — Ára: 500 forint.

KÉT SZÜRKE,

arabs fajú kanca hámos lovak, 15" marok magas, hat és 7 évesek. Ára: 450 forint.

Bővebb felvilágosítást ad

gróf Lónyay Béla
gazdasági tisztje.

(6—3)

(Bátyú, Bereghmegyében.)

Egy gazdatiszt

gazdatiszt ajánlja magát a földbirtokos urak figyelmébe.

Értekezhetni a „Szabolcs”
szerkesztőségénél.

Alulírott fűszer és vegyes üzletébe, egy 14—15 éves jó háztól való fiu, gyakornokul felvétetik.

(3—3)

Stépan Ágoston.

Hirdetmény.

Egy egész lakás

kiadó a nagy-orosi-utczán f. é. februárhó 1-től

Inczedy Györgynénél.

Dr. Schwarcz Adolf

orvos- és sebésztudor, és szülész-műtő ajánlja magát a t. cz. közönségnek minden bel- és külbaj orvoslására.

Rendel naponként 10 óratól 3 óráig.

Szegények ingyen gyógykezeltetnek.

Lakik: N.-Kállói-utczán 1009. özv. Márkusné házában.

Eladó ház.

Nyiregyházán, a kis-kereszt-utczában levő 1564-dik számú ház szabad kézből eladó.

Értekezhetni a szerkesztőségénél.

Simkó András háza

mely áll a kis-orosi-utczában, három szobából, konyhából, élés- és fakamarából, istállóból és pincéből — bármely perczben kibérelhető.

Hágtatási hirdetmény

az 1873-iki hágtatási időnyre.

HORROR

sőtépej angol telivér mén, (több nagy verseny nyertese; összes nyeresménye a versenypályán 28,000 forint). Nevelte: gróf Batthiány István. Apja: Zetland; anyja: Crafton-Lass (a híres All-my-Eye anyja); ennek apja: King-Tom; anyja: Mentmore-Lass; ennek apja: Melbourne stb. Magassága: 16" marok. Erősen fedez. Bátyún Bereghmegyében, 20 frtéért, (borraival, minden kanca után, 2 frt). Vasuti állomás helyben (m. északkeleti vaspálya). Istállóról gondoskodva van. Zab: piaci áron.

A kancák bejelentését elfogadja

gróf Lónyay Béla
gazdasági tisztje.

(10—3)

(Bátyú, Bereghmegye.)

Szifygyártó munkáimat

van szerencsém a helybeli és vidéki t. cz. közönség becses figyelmébe ajánlani.

A legegyszerűbbtől a lelegegansabb vadász-, utazó-, lovaglókészletek a legnagyobb választékban kaphatók rak-táramban.

Továbbá felvállalok és elkészítek a legszilydrabb anyagból és kitünő izléssel, kedvező feltételek mellett, minden szakmájában vágó munkát és megrendelést, javításokat. Beváltásokat szintén eszközök.

Üzleti helyiségem, az **edény-piaczon** fekvő **Nádassy-féle** házban van berendezve. — Nyiregyházán, januárhó, 1873.

Furman Pál, szifygyártó.

Kitünő Salgó-Tarjani

mely bármely jó légvonatu kályhában vagy spórkonyhában minden legkisebb átváltoztatás nélkül tüzelhető, és melynek mázsája kétannyi tüzfával arányos, kapható

mázsánként 90 krjával

FRIED JAKAB

orosz templom közelében levő tulajdon házában.

Házhoz küldve mázsánként 95 krjával, mely esetben a bejelentések ugyanott, egy nappal előbb eszközöndök.